Udlændinge kommer os til undsætning og gør os rigere

AF ØKONOM JENS HJARSBECH, CAND. POLIT.

RESUMÉ

Danmark er en lille åben økonomi, og vi profiterer i høj grad af den frie bevægelighed af varer, tjenester og arbejdskraft over grænser. Arbejdskraftens frie bevægelighed støtter i høj grad den økonomiske udvikling og har gjort det i mange år. Siden midten af 2000'erne, hvor arbejdsløsheden har været lav, har der været flere personer bosat i udlandet med arbejde i Danmark end omvendt. Det modsatte gjorde sig gældende i 1980' og 90'erne, hvor arbejdsløsheden var høj.

Udlændinge kommer os til undsætning, når der ikke er flere ledige hænder på arbejdsmarkedet

Mange virksomheder er ganske enkelt dybt afhængige af udenlandsk arbejdskraft. I 2015 var 174.000 udenlandske statsborgere beskæftiget i Danmark – flere end der var arbejdsløse i Danmark. Af disse var 32.000 bosat uden for landets grænser og pendlede til danske arbejdspladser. Udenlandske statsborgere udgjorde 7,5 pct. af den samlede beskæftigelse. For nogle brancher udgør andelen 15-20 pct.

Hvis vi antager, at udenlandske statsborgere i gennemsnit har samme produktivitet som danske statsborgere inden for den branche, de arbejder i, viser vores beregninger, at de bidrager med 129 mia. kr. til den danske økonomi om året. Med andre ord gør den udenlandske arbejdskraft os rigere.

Udenlandsk arbejdskraft gør os 129 mia. kr. rigere om året.

Figur 1

Forskellen mellem ind- og udpendlere følger ledighedsudviklingen

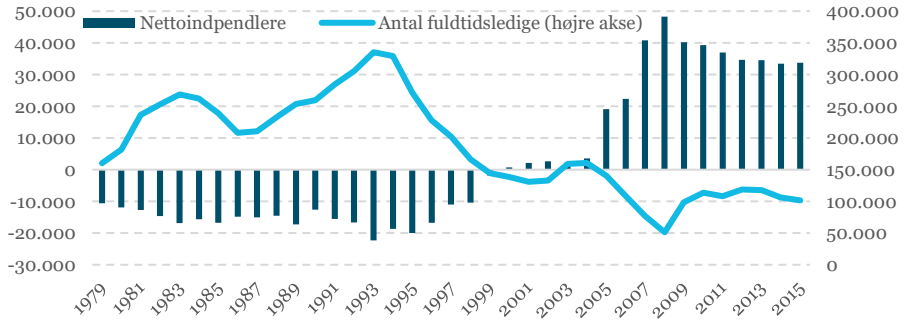

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Nettoindpendlere er forskellen mellem nationalregnskabets opgørelse over antal beskæftigede og antal beskæftigede med bopæl i Danmark.

Pendling over grænser øger stabiliteten i dansk økonomi

Uden udenlandsk arbejdskraft havde overophedningen i midten af 2000'erne været meget værre

Muligheden for at pendle over grænser betyder, at økonomien er bedre i stand til at udnytte ledige ressourcer. I 1980' og 1990'erne, hvor der de fleste år var mellem 200.000 og 300.000 ledige, var der flere med bopæl i Danmark og job i udlandet, end personer med bopæl i udlandet og job i Danmark, jf. figur 1. Da ledigheden for alvor begyndte at falde i slutningen af 1990'erne, blev det forhold vendt rundt. Siden midten af 2007 har der været mere end 30.000 flere indpendlere end udpendlere (hvor ca. 12.000 er danske indpendlere bosat i udlandet). Den periode har været præget af lav ledighed – også i perioden efter krisen – og udenlandsk arbejdskraft har været med til at afbøde konsekvenserne af et overophedet arbejdsmarked. Muligheden for at tiltrække udenlandske medarbejdere i en situation med lav ledighed betyder et mindre lønpres, som er med til at bevare danske virksomheders konkurrenceevne, og udglatte konjunkturcyklerne, så vi får en mere stabil økonomisk udvikling.

En del af udviklingen skyldes selvfølgelig, at mange danskere flyttede til Sverige, da boligpriserne i midten af 2000'erne steg voldsomt i Hovedstadsområdet. Men antallet af svenskere bosat i Sverige med arbejde i Danmark er steget på samme vis som danskere bosat i Sverige med arbejde i Danmark. Så det skyldes i lige så høj grad integrationen i Øresundsregionen – og dermed arbejdskraftens frie bevægelighed.

Figur 2

Langt flere pendler fra Sverige til Danmark end omvendt

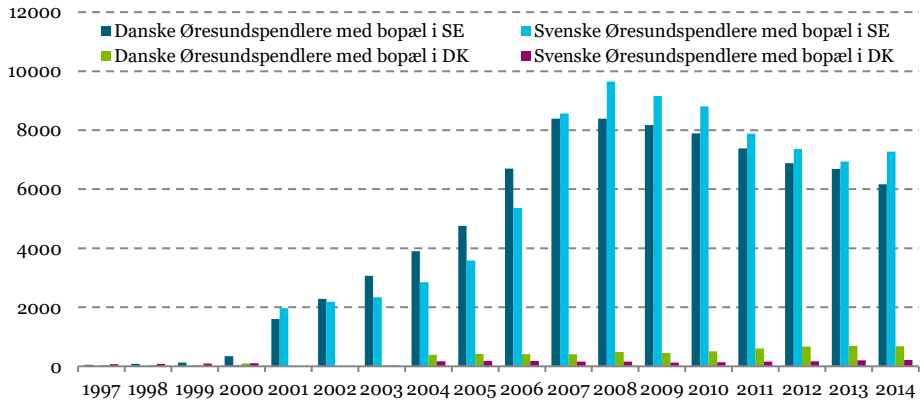

Kilde: www.orestat.se og egne beregninger.

Note: Figuren viser antal pendlere mellem Danmark og Sverige. Dvs. hvis bopælen er i Danmark, er arbejdspladsen i Sverige, og vice versa.

174.000 udenlandske statsborgere er beskæftiget i Danmark

I 2015 var 174.000 udenlandske statsborgere beskæftiget i Danmark, når der omregnes til fuldtidsbeskæftigede, jf. figur 3. Lidt mere end halvdelen kommer fra europæiske lande. Af de 174.000 var 32.000 bosat uden for landets grænser og pendlede til danske arbejdspladser. Siden 2008 er den udenlandske beskæftigelse steget med 47.000, hvoraf 9.000 er indpendlere.

174.000 udenlandske statsborgere var beskæftiget i Danmark i 2015

Figur 3

Antal fuldtidsbeskæftigede med udenlandske statsborgerskab.

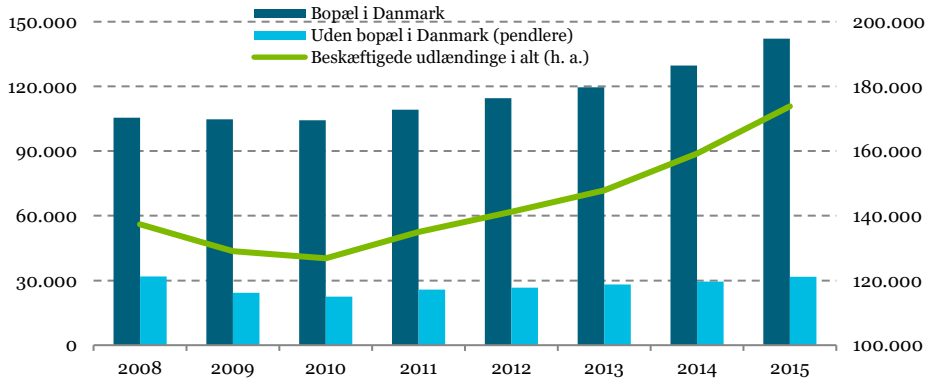

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Væksten i den udenlandske arbejdskraft har betydet, at der i 2015 var relativt flere udenlandske beskæftigede i forhold til den samlede beskæftigelse end i 2008, jf. figur 4. Tallene viser også, at faldet i beskæftigelsen efter krisen betød et større fald i beskæftigelsen for udenlandske statsborgere end for danske statsborgere, da andelen faldt svagt. Den udenlandske beskæftigelse begyndte dog at stige igen hurtigere efter krisen end den samlede beskæftigelse, der først begyndte at stige fra 2013.

Figur 4

Andel udenlandske statsborgere i den samlede beskæftigelse

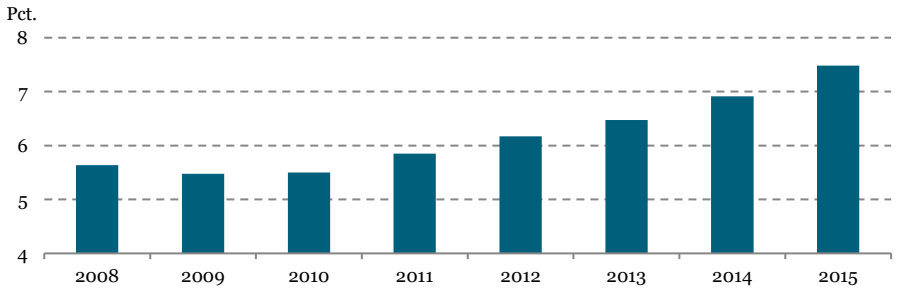

Kilde: Jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Mange brancher er afhængige af udenlandsk arbejdskraft

Flere brancher er afhængige af udenlandsk arbejdskraft

Væksten i brugen af udenlandsk arbejdskraft siden 2008 gør sig gældende på tværs af alle brancher, jf. figur 5. Udenlandsk arbejdskraft udgør nu 7,5 pct. af den samlede beskæftigelse, og ingen brancher har en andel, der er under 3 pct. Det viser altså tydeligt, at dansk erhvervsliv er afhængig af at kunne tiltrække udenlandsk arbejdskraft. Enkelte brancher beskæftiger endda så mange udenlandske statsborgere, at de udgør 15-20 pct. af de beskæftigede i branchen. Det gør sig gældende i landbruget, råstofindvindingen, hotel- og restaurationsbranchen og branchen, der bl.a. indeholder rengøringsfirmaer.

Figur 5

Andel udenlandske statsborgere i den samlede beskæftigelse pr. branche

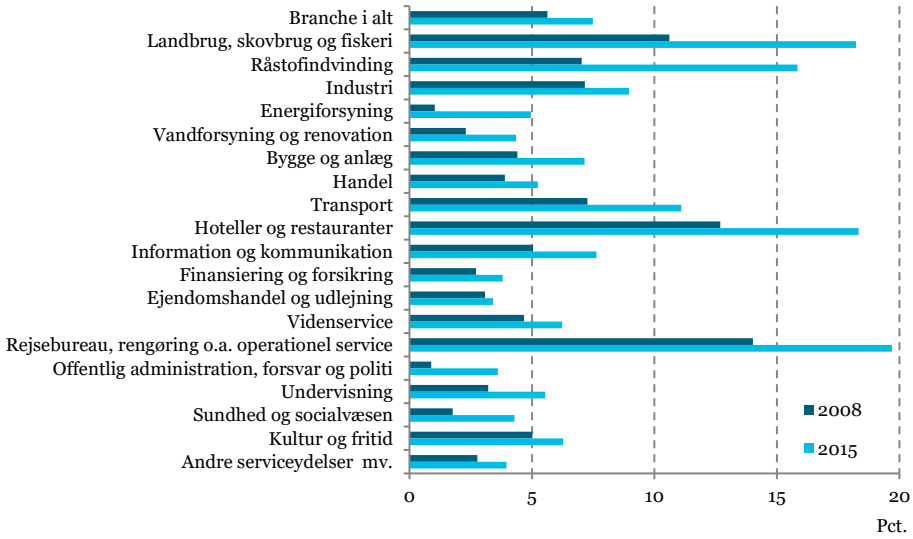

Kilde: Jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

... også af udenlandske arbejdskraft med bopæl i udlandet

En årsag til den øgede brug af udenlandsk arbejdskraft er selvfølgelig, at flere og flere udenlandske statsborgere er bosat i Danmark som følge af indvandring. Men ser vi udelukkende på beskæftigede udlændinge, der har bopæl uden for Danmark, udgjorde de 1,5 pct. af den samlede beskæftigelse i 2015, jf. figur 6. Og for nogle af brancherne udgør andelen 3-4 pct. Det er nogle af de samme brancher, der i høj grad benytter sig af udenlandske arbejdskraft med bopæl i udlandet. Dvs. landbruget og branchen der bl.a. indeholder rengøringsfirmaer. Men også byggeriet og transportbranchen bruger meget arbejdskraft, der ikke har bopæl i Danmark.

Figur 6

Andelen af alle beskæftigede, der er udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet, pr. branche

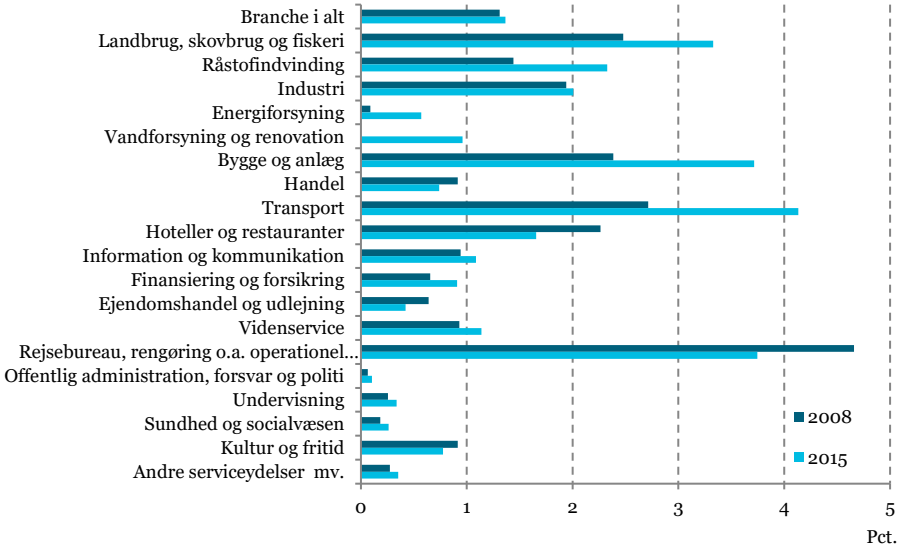

Kilde: Jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Uden udenlandsk arbejdskraft ville vi være markant fattigere

Som beskrevet ovenfor var der var 174.000 udenlandske statsborgere, der var beskæftiget i Danmark. Det er 52.000 flere personer, end der var arbejdsløse i 2015, når vi også medregner ledige i aktivering. Det vil altså sige, at selv hvis alle ledige fik de udenlandske beskæftigedes jobs, ville der stadig være et stort behov for udenlandsk arbejdskraft. Og med en ledighed i 2015 på kun 4,6 pct. (og endnu lavere nu) vil den udenlandske arbejdskraft sandsynligvis ikke kunne erstattes med dansk arbejdskraft med de rette kompetencer.

Der er flere udenlandske beskæftigede end der er arbejdsløse. Så de er nødvendige for dansk økonomi

Bruttoværditilvæksten – altså den merværdi der skabes ved virksomheders produktion af varer og tjenester – var i 2015 på 1.700 mia. kr. Det svarer i gennemsnit til 686.000 kr. pr. fuldtidsbeskæftiget. Havde danske virksomheder ikke muligheden for at tiltrække udenlandsk arbejdskraft, ville de helt naturligt være i stand til at producere færre varer og tjenester og dermed skabe mindre værdi for hele samfundet. Hvis vi antager, at beskæftigede med udenlandsk statsborgerskab i gennemsnit har samme produktivitet som danske statsborgere i de respektive brancher, bidrager udenlandsk arbejdskraft med en værditilvækst på 129 mia. kr. om året.

Man kan argumentere for, at udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark også ”forbruger” den værditilvækst, de skaber. Ser vi derfor udelukkende på udenlandsk arbejdskraft med bopæl uden for landet, og gør samme antagelse om produktivitet, bidrager denne gruppe med 64 mia. kr. i værditilvækst om året.

Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet bidrager med 64 mia. kr. til dansk økonomi om året

Der er altså ingen tvivl om, at dansk økonomi er dybt afhængig af muligheden for at tiltrække udenlandsk arbejdskraft, og den udenlandske arbejdskraft yder et betydeligt bidrag til værdiskabelsen i Danmark. Udenlandsk arbejdskraft kommer os til undsætning og gør os rigere.

◥ OM DENNE UDGAVE

"Udlændinge kommer os til undsætning og gør os rigere" er 24'ne nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2016. Redaktionen er afsluttet den 7. november 2016.

◥ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

◥ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

◥ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

◥ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til arbejdsmarkedspolitisk chefkonsulent Peter Halkjær på pha@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6133.

◥ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; cheføkonom Steen Bocian, cand. polit.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; chefkonsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol, ph.d.-stip.; økonom Jens Uhrskov Hjarsbech, cand. polit.; direktionssekretær Lotte Holmstrup

◥ NOTER